

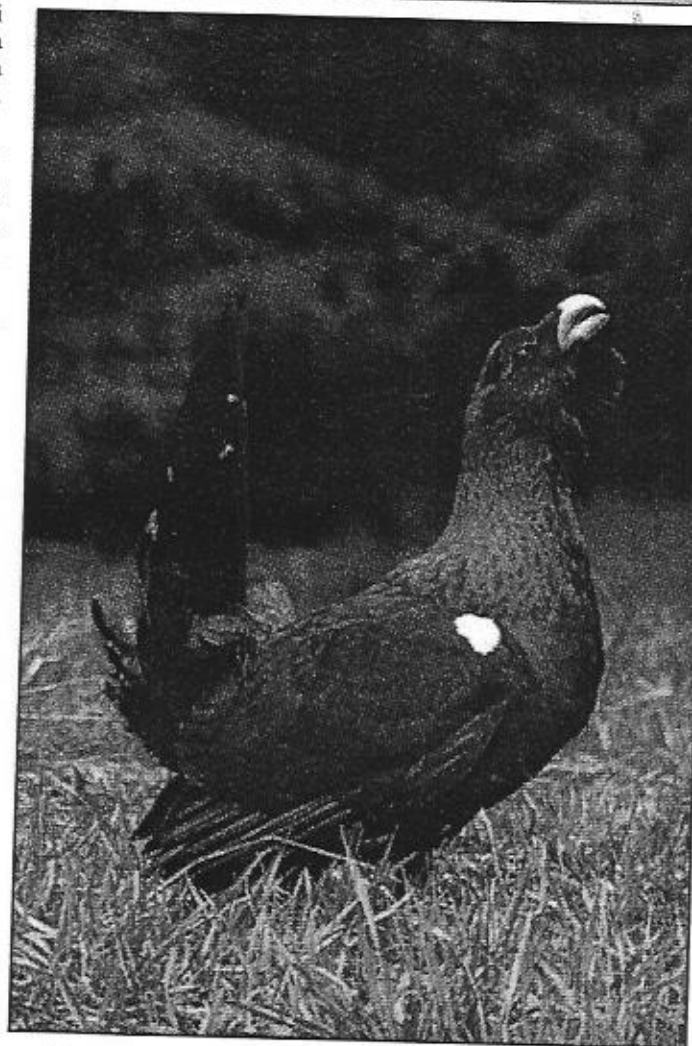
Na ivici istrebljenja

U "Lovačkom listu" broj 22 dosta prostora je dato velikom tetrijebu gluhanu što je i razumljivo s obzirom na postojeće probleme koji se odnose na opstanak ove vrijedne životinjske vrste, koja još uvijek živi u našim šumama. Kao lovac i istinski zaljubljenik prirode i divljači, a posebno velikog tetrijeba gluhanu, volio bih kada bi se tvrdnje gospodina Penave ostvarile. Međutim, dosadašnja iskustva ne idu u prilog navedenoj konstataciji

Piše: Sakib Kljajić

"Zvijezda" iz Vareša, rezultirali su katastrofalnim posljedicama tako da je posljednji tetrijeb na tom području viđen, također, prije dvadesetak godina.

Sredinom aprila ove godine, poslije punih devet godina, obišao sam vrhove planine Smolin kojom prilikom, na moje opšte razočarenje, nisam uočio nikakve tragove o postojanju velikog tetrijeba na ovim prostorima. Napominjem da sam već duži vremenski period pratio populaciju velikog tetrijeba na Smolinu koja se, također, progresivno smanjivala u zavisnosti od nekontrolisanog uticaja čovjeka. Volio bih kada bi neko mogao pobiti ove moje tvrdnje, ali na osnovu mog pažljivog obilaska svih dosadašnjih pjevališta nisam uočio nikakve znakove koji bi ukazivali na prisustvo velikog tetrijeba na tim prostorima. U neposrednoj blizini njegovih pjevališta na Smolinu tokom agresije na našu zemlju bila je linija fronta, što je samo dodatno uticalo na njegov nestanak sa tih područja. U isto vrijeme, ubijani su tetrijebovi od strane osoba koje uopšte nisu znale o čemu se zapravo radi. Da stvar bude još gora, odstreljivani su i primjerci tetrijebovih ženki. Ako se tome doda i stalno prisustvo čovjeka na tim prostorima, velikog broja krupne i sitne stokne, namjerno izazivanje šumskih požara od strane agresora, nestanak velikog tetrijeba za poznavaoce ove životinjske vrste samo je logičan slijed u nizu neprimjernih poteza čovjeka prema ovoj plemenitoj vrsti. Mnogo je ovakvih primjera, nažalost, i pitanje je koliko je uputno raspravljati o ovoj temi, koliko je značajnije iznalaziti načine kako da se sačuva ono što je preostalo ili da se, eventualno, u logično vrijeme učine napore na ponovnom vraćanju velikog

tetrijeba na njegova ranija pjevališta. Vjerujem da postojeće stanje u našim šumama u većini slučajeva pogoduje progresivnom smanjenju brojnosti velikog tetrijeba. Nekontrolisane sječe šumskog bogatstva na prostorima gdje obitava veliki tetrijeb, gdje se nerijetko primjenjuju i čiste sječe na poseban način utiču na smanjenje populacije velikog tetrijeba. Posljedice toga su promjene unutrašnje šumske klime, te pojave velikih temperaturnih kolebanja i vjetrova. To nema samo uticaj na velikog tetrijeba već i na ostale

životinjske vrste kojima se tetrijeb hrani kao i na jagodičaste biljke čija se flora na takvim terenima slabo ili nikako ne razvija. Time se iz jelovnika velikog tetrijeba izbacuje najbitnija komponenta u ishrani sa velikim procentom bjelančevina u sebi kao što su borovnice i mravi. Doda li se tome i činjenica da lovni i šumarski stručnjaci sa ovih prostora do sada nisu iznalazili primjenjive načine sječe na obitavalištima velikog tetrijeba, te da će se, vjerovatno, takva tendencija nastaviti, brojnost tetrijeba na našim pros-

torima će i dalje opadati.

Rezultati ispitivanja na ovu temu u pojedinim evropskim zemljama pokazali su da se na tetrijebovim pjevalištima ne moramo u potpunosti odricati sječe šumskog bogatstva nego da se najstrožije mora povesti računa o načinima eksploatacije šuma i vremenu izvođenja tih zahvata.

Posmatrajući populacije velikog tetrijeba u našim šumama stekao sam utisak da zbog ograničenog broja jedinki vrijeme parenja traje neuporedivo kraće nego što je nekada bilo tako da se to nerijetko dešava sredinom aprila. Stari pjetlovi "poglavice" u takvim okolnostima nemaju više problema sa mladim u odmeravanju snaga i određivanju vlastitih prostora. Time se gubi nekadašnja uloga mladih pjetlova za stimulisanjem starijih, a čime se, u isto vrijeme, nije dozvoljavao "drijemež" dominantnih pjetlova u vrijeme parenja. Istraživanja su pokazala da od ukupnog broja gaženja 92 posto pripada dominantnim pjetlovima što je jasan pokazatelj koliki je značaj ovih pjetlova u ukupnoj reprodukciji vrste. Odstrjel glavni mužjaka je, stoga, nezamisliv, pogotovo u našim okolnostima gdje su gotovo sve populacije velikog tetrijeba ugrožene ili na ivici istrebljenja. Kod nas se, u većini slučajeva, prilikom odstrijela velikog tetrijeba o tome ne vodi računa zbog čega nerijetko gubitkom "poglavice" ženke tetrijeba uznemireno traže drugog što obično završi bez uspjeha. O ovim i drugim negativnim primjerima može se naširoko raspravljati.

U drugoj polovini 20. stoljeća progresivno se pogoršava stanje životne sredine u kojoj živimo sa tendencijom ubrzanog pogoršavanja stepena destrukcije i nasilja koje čovjek čini ne samo prema prirodi već i prema samom sebi. U takvim okolnostima, po mojoj ocjeni, može se ocjenjivati drastično smanjivanje brojnosti velikog tetrijeba gluhanu u našim šumama, izuzev ako se u tom pogledu ne preduzmu radikalni zahvati. Iskreno bih volio kada bi se tvrdnje gospodina Penave ostvarile, ali...